

Légzőkúra és hőlégtérápia a budai barlangokban

A közeljövőben idegenforgalmi szempontból is jelentős gyógyintézményekkel gazdagodik fővárosunk. A Fürdőigazgatóság ugyanis részletes terveket dolgozott ki a Duna menti hegyoldalakban feltárt termálvízű barlangok gyógyászati hasznosítására. Az előmunkálatokat több helyütt már el is kezdték, és remélhető, hogy ezek az új létesítmények néhány év múlva rendelkezésre állnak a légzőkúra és hőlégtérápiára szoruló betegeknek.

A szóban forgó barlangok közvetlenül a termálvízű mészkörteger törésvonalában helyezkednek el, ezért kőzetüket átforrósítja a rajta áthatoló termálvíz. Ez okozza, hogy a barlangok levegője is forró, s a keletkező pára, radontartalma miatt, kiválóan alkalmas légző- és mozgásszervi betegségek gyógyítására. Közismert, hogy az Aggtelek melletti Béke-barlangot már eredményesen használják hasonló célra.

Dr. Kessler Hubertnek, a külföldön is ismert magyar karszthidrológusnak az érdeme, hogy ennek a modern terápiában oly nagy szerepet játszó, természetes gyógytényezőnek az alkalmazása nálunk is elkezdődött. Dr. Kessler esztendői kutatásaival „feltérképezte” a budai barlangokat, behatóan tanulmányozta azok sajátosságait. Megállapította, hogy a barlangok rendkívül tiszta és radonos levegője alkalmas gyógyászati célokra. Javaslatára kezdtek az illetékesek foglalkozni annak a tervnek a megvalósításával, hogy a világhírű Bad-Gastein-i gyógyhely mintájára a Gellérthegy alatti barlangokban fürdőt létesítsenek. Nagy segítségükre volt a Bad-Gastein-i gyógyfürdő szakorvosainak és mérnökeinek budapesti látogatása, akik megtekintették a már elkészült alagutat, tanulmányozták a terveket, és a barlangterápiái szimpózium keretében meghallgatták a magyar karszthidrológus előadását. Megállapításait mindenben helyesnek és saját tapasztalataikkal egyezőnek találták, és úgy nyilatkoztak, hogy a gellérthegyi barlangfürdő gyógyhatása megközelíthetné a világhírű ausztriai gyógyfürdőt.

Ez a szakvélemény friss lendületet adott a tervezésnek és a további kutatásoknak. A tervek megvalósításában részt vesz az Országos Közegészségügyi Intézet, a Fővárosi Fürdőigazgatóság, az Egészségügyi Minisztérium és a Vízügyi Kutató Intézet.

Részletesebb felvilágosításért a kezdeményező Dr. Kessler Huberthez fordultunk, aki *Török Éva*nak, a TIT Természettudományi Stúdiója munkatársának az alábbi nyilatkozatot adta:

A barlangterápiának mint új gyógyászati tudományágnak az előzményei a második világháború idejére nyúlnak vissza. Amikor a westfáliai Ruhr-vidéket bombázták, Eneptál város lakói egy közeli barlangba menekültek. Többórás ott-tartózkodás után azok, akik valamilyen légzőszervi megbete-

gedésben szenvedtek csodálkozással, tapasztalták, hogy betegségük tünetei csökkentek. A felfedezésnek hamarosan híre terjedt, és a gyógyulni vágyók tömegesen keresték fel a barlangot, akiknek az állapota többszöri ott tartózkodás után lényegesen javult.

A szakorvosi vizsgálatok kiderítették, hogy a barlang valóban gyógyhatású, s hogy e természetes képződmény gyógyhatásának a titka levegőjének rendkívüli tisztaságában és egyenletes hőmérsékletében, valamint magas páratartalmában és e pára-kondenzátum kalcium és magnézium tartalmában van. Hamarosan hozzáálltak e terápia tudatos alkalmazásához.

E példát követve nálunk is megkezdtek a barlangterápiái kísérleteket, mégpedig igen jó eredménnyel. Ilyen célokra rendezték be a már említett Béke-barlangot, ahol ma már szakorvosi felügyelet mellett rendszeres gyógyító kúrákat folytatnak. Néhány évvel ezelőtt a tatolcai Tavas-barlangban is bevezették ezt a gyógymódot. A városi kórház alatti barlangot rendezték be gyógyítás céljára, és itt, a világon egyedülállóan, a betegek lifttel közvetlenül az orvosi rendelőből jutnak le a fekvőszékekbe. A statisztikák szerint teljes gyógyulást eddig csak a gyermekeknek értek el, a felnőtteknél a kezelést, ami teljesen gyógyszermentes, 2–3 évenként meg kell ismételni.

Négy éve dolgoznak az építők azért, hogy a Szemlőhegyi barlangot a nagyközönség számára hozzáférhetővé tegyék. Ez az érdekes cseppköves üreg ún. „aragonit” barlang, ami azt jelenti, hogy a benne levő aragonit figurák évmilliókkal ezelőtt a barlangot kitöltő melegvíz ásványi lerakódásaiból alakultak ki. Ugyanez a termálvíz, a Szemlőhegyi barlang vize most a Duna medrében fakad.

A budapesti barlangüreg hasznosításának az előzményei a hatvanas évekre nyúlnak vissza. Ekkor merült fel az a gondolat, hogy Budapest termálvizeivel fűteni lehetne. Ezt a tervet a leghatározottabban elleneztem. Tudtam ugyanis, hogy a termálvizek nem állnak korlátlan mennyiségben a rendelkezésünkre. Ezek ugyanis a lehulló csapadékokból táplálkoznak, ezért kellő szakismerettel kiszámítható, hogy hozzávetőlegesen mekkora mennyiségből gazdálkodhatunk. Ha a jobb vízhozam érdekében mélyítjük őket, akkor az egyik forrás vízmennyiségét növeljük a másik hozamának rovására. A fúrások még a nagy távolságra levő források vízhozamát is csökkentik. Minden tiltakozásom ellenére megkísérelték annak idején a népligeti fúrást, amely – szerencsére – meddőnek bizonyult.

Ezután merült fel az a kérdés, hogyan lehetne más módszerrel több termálvizet biztosítani. Egyetlen lehetséges megoldásként azt javasoltam, hogy gyűjtsük össze a Duna medrében természetes úton fakadó termálvizeket. Elfogadták javaslatomat. Ezután a Gellérthegy tövében sorozatos fúrásokat, mélyítéseket végeztünk, hogy a nyugat felől áramló vizeket felfogjuk mielőtt azok a Du-

nába jutnának. Miután ez sikerült, elhatároztuk, hogy még egy fúrássorozatot végzünk a hegy belsejében, hogy megkönnyítsük a gyógyvizek szállítását a Gellért- és a Rác-fürdőbe. Az itt kialakított táróban pedig további fúrásokkal lehetett a vízhozamot növelni. Ezek a fúrások nagyon jó eredményeket hoztak. 42 fokos termálvizet nyertünk, viszonylag kis, alig 20 méternyi fúrásokkal. Ez a vízmennyiség ellátja a Gellért-fürdőt, amelynek vízellátása eléggé bizonytalan volt, lehetővé teszi a régóta tervezett tabáni gyógyszálló megépítését, sőt a Rác-fürdő rekonstrukcióját is.

A táró megépítése tette reálissá a gyógyvíz-kúra és a hőlégtérápia megvalósításának tervét is. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy a kőzet itt igen magas hőmérsékletű, megközelíti a 40 fokot, s így a barlangüregek kiválóan alkalmasak a hőlégtérápiára.

Barlangbúváink jóvoltából adódott más lehetőség is Budapesten gyógybarlang létesítésére. Nemrég bukkantak rá a Lukács-fürdővel szemben egy addig ismeretlen barlangra, amely az úgynevezett Malomtóból kiindulva több száz méterre nyúlik el a föld alatt. A vizsgálatok azt bizonyítják, hogy ennek a levegője is kiváló lenne gyógyításra. Különös előnye, hogy pontosan a SZOT üdülője alatt terül el, így a beutalt betegek felvonó segítségével közvetlenül vehetnék igénybe, sőt innen könnyen tudnának átmenni a Lukács-fürdőbe. Az ezzel kapcsolatos tervek megvalósulása a gyógyulást keresők tömegeit vonzaná ebbe a régi budai fürdőbe, növelné idegenforgalmát, bevételeit is jelentősen emelné.

A gellérthegyi táró kiszélesítéséhez már hozzá is fogtak, s hamarosan megépítik a két fürdőt (Gellért- és Rác-fürdőt) között a személyszállításra is alkalmas kisvasutat. A munka azonban rendkívül nehéz körülmények között folyt az állandóan magas hőmérsékletű táróban. Az emberi szervezet számára ugyanis, amennyire hasznos és jótékony hatású a megszabott határdeje, rövid bent tartózkodás, annyira ártalmas lehet az orvosilag előírt határidő túllépése. Ezt a problémát hatalmas ventilátorok felszerelésével és folyamatos működtetésével sikerült megoldani. Az építőmunkások számára az állandó szellőztetés húsz fok alatti hőmérsékletet biztosít. A most folyó kiszélesítési munkálatok befejezése után meg kell várni, amíg a barlang eredeti klimatológiai állapota helyreáll, a gyógyítás ugyanis csak így válik lehetővé. Ugyancsak várni kell még az Iván-barlang ivócsarnokká és bemutató teremmé történő átalakítására.

Kessler dr. nyilatkozata mindenestre reményt nyújt arra, hogy néhány év múlva gazdagabbak leszünk egy világvárosi színvonalú gyógyintézménnyel.

Kozma Béla